
Uloga države u upravljanju rizikom u poljoprivredi

Tema: **RIZIK I RURALNI RAZVITAK**

Ramona Franić

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Zavod za ekonomiku poljoprivrede i agrarnu sociologiju

ramonaf@agr.hr

Opravdanost državne intervencije u upravljanju rizikom u poljoprivredi

■ Poremećaji na tržištu

- Mjere kojima raspolaže tržište u upravljanju rizikom su ograničene i ne pokrivaju sve moguće rizike
- Uzroci neučinkovitosti: monopoli, eksternalije, "javna dobra"
- Na strani potražnje: nedostatno znanje o mjerama za upravljanje rizikom i/ili "potcjenjivanje" rizika
- Na strani ponude: "neovisnost" rizika, veliki gubici u pokrivanju šteta itd.

Opravdanost državne intervencije u upravljanju rizikom u poljoprivredi

■ Ostali razlozi

- Vlada u znatnoj mjeri utječe na izloženost poljoprivrednika riziku (zakoni o zdravstvenom nadzoru životinja, veterinarske mjere...)
- Državna intervencija može biti opravdana u situacijama koje traže dodatno osiguranje (može osigurati jeftinije dodatno osiguranje od privatnog sektora)

■ Ciljevi vladinih akcija

- Pomoć u *smanjivanju* izloženosti poljoprivrednika rizičnim situacijama
- Pomoć u *pokrivanju* gubitaka nastalih zbog izloženosti riziku

Instrumenti poljoprivredne politike u upravljanju rizikom

■ Polja djelovanja

- Uspostavljanje nužnog zakonskog okvira za smanjivanje rizika (sanitarno i fitosanitarno zakonodavstvo)
- Kreiranje nužnih uvjeta za razvitak tržišta usluga upravljanja rizikom
- Smanjivanje troškova mjera za upravljanje rizikom (subvencije za osiguranje, premije za dodatno osiguranje)
- Pokrivanje rizika od strane države/vlade (prirodne katastrofe, javno osiguranje...)

Državne mjere u upravljanju rizikom

- Ulaganja u javna dobra
  - Ulaganje u navodnjavanje
  - Programi oplemenjivanja bilja (otpornost na bolesti)
- Stabilizacija cijena
  - Tradicionalna interventna mjera u poljoprivredi
  - Cjenovne potpore, zalihe
  - Izaziva visoke administrativne troškove
- Osiguranje usjeva
  - Odraz "brige" države o posljedicama prirodnih katastrofa
- Specifične mjere
  - Porezna rješenja, sigurnosni mehanizmi, pomoć uslijed prirodnih katastrofa

Primjeri programa poljoprivredne politike u poljoprivrednom osiguranju u EU

- Upravljanje rizikom:
  - Upravljanje kapitalom i dugom
  - Proizvodne tehnike
  - Diverzifikacija i ostale unosne aktivnosti
  - Marketinške tehnike
  - Zaštita od rizika (zalihe)
  - Zajednički stabilizacijski fondovi
  - Osiguranje
- Krize:
  - Prirodne nepogode i katastrofe
  - Sanitarne krize
  - Ekonomske krize

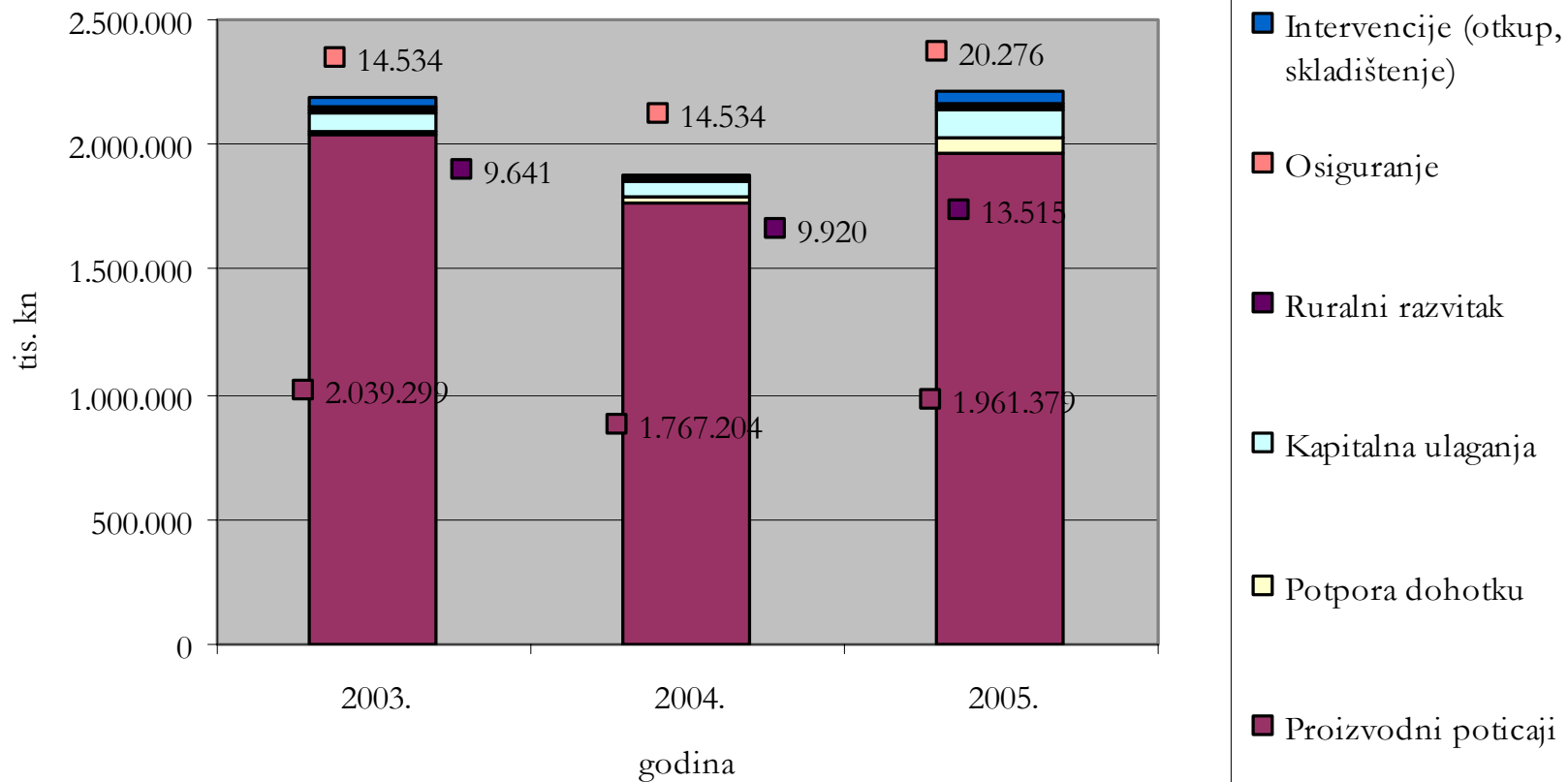

Programi poljoprivredne politike u području poljoprivrednog osiguranja u RH

- Okvir: Zakon o osiguranju (NN 90/94, 46/97, 151/2005)
- Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (NN 87/02)
  - Pravilnik o ostvarivanju prava na potporu osiguranja od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (NN 47/03, 6/04)
  - Za osiguranje proizvodnje MPŠVG sudjeluje u pokriću troška premije osiguranja na način da osiguraniku po pojedinoj polici osiguranja plaća potporu u visini 25% troška zaračunate ukupne premije osiguranja
  - Na lokalnoj razini, županije također raspisuju natječaj za dodjelu subvencija u poljoprivredi, šumarstvu i lovstvu
  - Upliv države je vidljiv i u sustavu obrane od tuče (Zakon o sustavu obrane od tuče, NN 53/01))

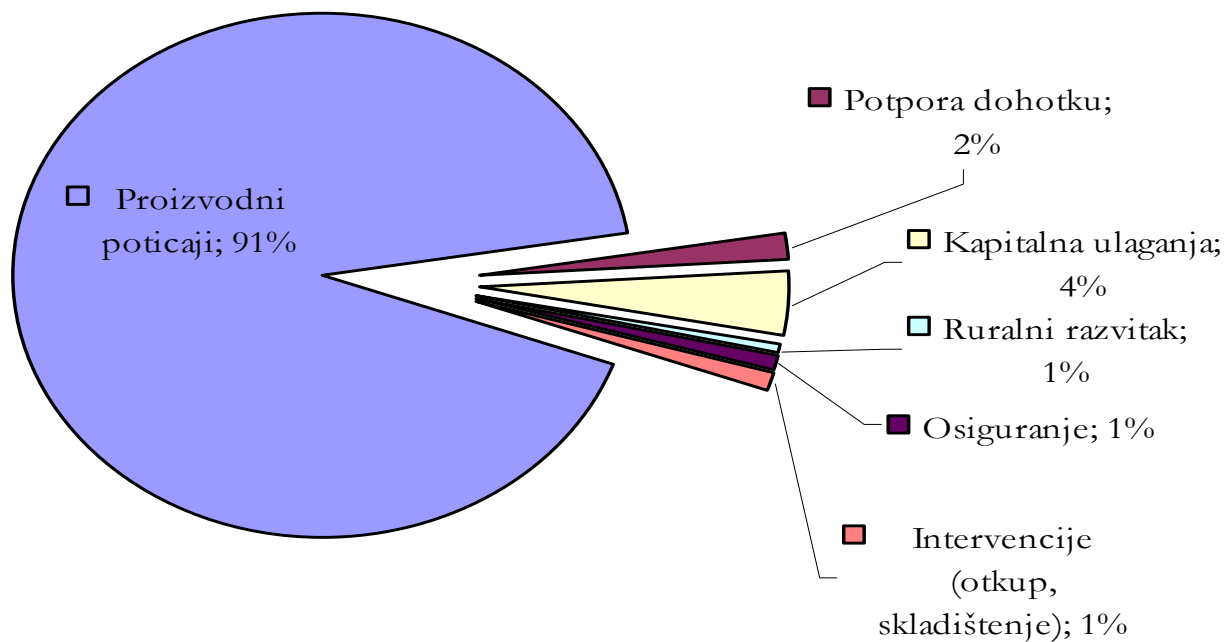
Struktura proračunskih isplata

Proračunski troškovi za poljoprivredu i ruralni razvitak

Struktura proračunskih isplata

Struktura isplaćene proračunske potpore poljoprivredi,
prosjek 2003.-2005.

Obrazovanje kao ključ smanjivanja rizika

- Strategija ruralnog razvitka Republike Hrvatske: obrazovni aspekti ruralnog razvitka
  - obrazovanje za ruralno stanovništvo prioritet daje osnovnom školovanju (u Hrvatskoj je to predškolsko, osnovno i niže srednjoškolsko obrazovanje) i izvaninstitucionalnom obrazovanju
  - kakvoća obrazovanja je daleko ispod europskih standarda zbog slabe infrastrukture i nedovoljno osposobljenog osoblja, ali i zbog neprilagođenog nastavnog plana (koji ne uzima u obzir lokalnu kulturu, ruralni život i ekonomiju)
  - kod izvaninstitucionalnog obrazovanja, glavno je ograničenje vrlo skromna ponuda obrazovanja za odrasle u usporedbi s njihovim potrebama i suvremenim trendovima (**decentralizacija, lokalna inicijativa, poduzetništvo**)

Obrazovanje kao ključ smanjivanja rizika

- **Definicije FAO i UNESCO:**
  - **Osnovno obrazovanje** – temelj cjeloživotnog obrazovanja i ljudskog razvoja (pismenost, vještine, obrazovni programi o zdravstvu, prehrani, stanovništvu, poljoprivrednim tehnikama, okolišu, tehnologiji...)
  - **Osnovne obrazovne potrebe** – uključuju osnovna pomagala u učenju (izražavanje, rješavanje problema) i osnovni sadržaj učenja (znanje, vještine, vrijednosti i stavovi, poboljšanje kvalitete života)
  - **Obrazovanje za ruralno stanovništvo** – širok obrazovni pristup koji bi trebao djelotvorno i pravedno zadovoljiti osnovne obrazovne potrebe s ciljem smanjenja siromaštva i podizanja standarda u ruralnim područjima
    - stavlja prioritet na osnovno obrazovanje
    - ne isključuje niti jednu obrazovnu temu
    - zamjenjuje zastarjeli koncept: poljoprivredno obrazovanje

Obrazovanje kao ključ smanjivanja rizika

- Postojanje većeg broja ili boljih osnovnih obrazovnih usluga u ruralnim područjima može znatno poboljšati produktivnost i osigurati sredstva za život:
  - Poljoprivrednici s malo zemlje su općenito neskloni riziku jer su slabo fleksibilni. Za njih, razlika između dobre i loše žetve može značiti razliku između opstanka i gladi. Mali poljoprivrednici s višom naobrazbom, međutim, čak i s par godina razlike u školovanju, sposobniji su prilagoditi inovacije lokalnim uvjetima, te su stoga skloniji prihvatiti rizik kod promjene proizvodnih tehnika.

Hvala na pozornosti